

I.

Ицко-сватъ

комедія въ однômъ актѣ.

Написавъ

Изидоръ Трембицкій.

II.

Приказки и монольоги

для народныхъ сценъ

написавъ

Я. Березскій.



ЛЬВÔВЪ-НЬЮ-ІОРКЪ 1922.

„НАРОДНА БИБЛІОТЕКА“.

ВЫПУСКЪ 16.

Ицко-сватъ

комедія въ однômъ актѣ.

Написавъ

Изидоръ Трембицкій.



ЛЬВÔВЪ 1922.

НАКЛАДОМЪ В. М. БРОДЫ

„НАРОДНА БИБЛІОТЕКА".

ВЫПУСКЪ 16.

ОСОБЫ.

Ксеня, вдова
Галька, еи дочка
Якôвъ, братъ Ксенѣ
Федь, любовникъ Гальки
Атаназій Бакаляренко, дякъ и писарь сельскій
Иванъ Федоровичъ, воякъ
Ицко, арендарь сельскій.

Дѣеся въ гôрскôмъ селѣ.

ПЕЧАТНЯ СТАВРОПИГІЙСКОГО ИНСТИТУТА.
ПÔДЪ УПРАВОЮ Ю. СИДОРАКА.



СЦЕНА I.

(Село — мѣсце передъ хатою — на передѣ велике дерево. При пôднесеню завѣсы входитъ Ицко, оглядаєся на всѣ стороны).

Ицко. И тутъ нема нѣкто — и тамъ нема нѣкто; — но то може буде кто ему въ хатѣ. (*заглядае*). Таке герехтъ! е ему Ксеня, а нема ему его файна Галькесъ. Си гітъ! я его не потреба; я маю дѣло до Ксень, а не до Галькесъ Мехъ губенъ ду гешіктъ ди гоесъ Федорррровичъ и Бакаляренко, що хочутъ оба женитись міт ді шайнесъ Галькесъ. Но ді Галькесъ — вона ему ще дитина, то я и не пôйду до него, ино ці ді мамесъ. Але за котра зъ нихъ маю говорити? ці фінъ Федорррровичъ, ці фінъ Бакаляренко... Ну Бакаляренко мене ему просивъ насамперед, то я и насамперед на него буду говорити, а коли то не буде гітъ, то на Федорррровичъ. Ахъ, якъ менѣ тоти гоесъ тяжко выговорити... Они ему такъ довго называесь, а я мае коротке языкъ и на коротке названье привыкъ, зо ві бай унсъ. У насъ люцке названя: Ицикъ, Мехель, Сруль, Шмуль, Лейбъ, Гершъ и таке ему. Але що ему робити, потреба мітъ ді гоесъ привыкати, и жити, бо съ ними е добрый гешефтъ. Одинь дастъ менѣ корова — си гітъ! другій дасть менѣ быкъ — си гітъ! третій

дасть менѣ бараболь — аухъ гітъ; а иншій дасть менѣ яйцѣ — аухъ гітъ! а я ему все даю нуръ бронфенъ ундъ шнапсъ, що такъ смердитъ, якъ тоти просты гоесъ. Але тра уже ити ці ді мамесъ, може вôдъ неи що дастся заробити, коли никто ему нема въ хата (*вôдходитъ до хаты*).

СЦЕНА II.

(*Федоровичъ входитъ зô стрѣльбою и шукае на всѣ стороны утѣкаючои птицѣ; потôмъ входитъ Галька*).

Федоровичъ. А нехай тебе! тотіи птицѣ маютъ розумъ, якъ якій жидъ, котрый стрѣльбы боится. Зо-варъ-ихъ-льебе! Утѣкла каналія и гдесь сховалася... (*оглядаеся*). Але где то я? Таки, якъ бачу, коло хаты Гальки, моеи красной Гальки!.. Ахъ, колибъ то она була моею жѣнкою! Не знати, чи той шельма Ицко говоривъ о тôмъ съ Ксенею? Тота стара палуба и говорити собѣ не дасть про жениханье своеи дочки; конче хотѣла бы, щобы я съ нею женився, а я не хочу старои бабы. Она така страшна, якъ яка сова, — правдива вѣдьма! и не вмытисв ѣй до моеи покôйнои Марусѣ! Але и Ицко то шельма! може то его дѣло?.. Ага, иде сюды Галька, треба сховатися, щобы не перепудилася. (*ховаеся въ глубину: входитъ Галька засумована*). А яка она засумована, цѣлкомъ такъ якъ моя небôжочка Маруся. Коли я ишовъ на вôйну, то она такъ дуже плакала, бо мене любила; ей любила; коли я повернувъ, то еи вже не було — умерла зъ великои туги.

Галька. Чи въ садочку, чи въ хатѣ, все менѣ передъ очима мôй Федь. Кажутъ люди, що

его гдесь далеко пôгнали на вôйну. Мôй Боже! абожь я николи его не побачу?... Кôлько то часу перейшло, а никто и однои вѣстки не принѣсъ про него.

Федоровичъ (*про себе*). Ага, се Федь ѣй такъ залѣзъ въ сердце. Але послухаймо дальше, що она бôльше на языцѣ мае.

Галька. А може Федь вже не жіе, — може чорна земля вже давно его тѣло покрыла, а може тамъ въ чужинѣ знайшовъ собѣ другу любку и на свою Галю призабувъ?..

Федорвичъ (*про себе*). Зо-варъ-ихъ-льебе! Она мае серце, такъ якъ я! Сумуе, якъ сумувала моя Маруся за мною.

Галька. Нѣ, коли прощався зô мною, взявъ вôдъ мене мою обручку, притиснувъ до грудей, и сказавъ: „Бувай здорова моя Галю! Я иду въ чужину, но тая обручка буде менѣ порукою, що ты вѣрною менѣ будешь. Она охоронитъ мене такожь вôдъ всякого зла". — Дай Боже, щобы оно таки такъ сталося!

СЦЕНА III.

(*Галька, Федоровичъ и Атаназій*).

Атаназій (*про себе*). Ге! ге! ге! присяй Богу, моя Галька то файна дѣвка! така проста, якъ лѣнія вôдъ гаупткатальога. То лишь бѣда, що все сумуе, якъ той дисципулюсъ, коли его заинскрибуютъ до шварцебуха. Але колибъ то менѣ зъ нею оженитися, то я еи вымуйштрую.

Галька (*про себе*). А мати вмѣсто мене потѣшити, еще сваритъ на мене.

Атаназій (*про себе*). Мати вже бы и зго-

дилася, але Галька ще брыкае. Ану попробую ще разъ. Але треба впередъ на апетитъ взяти. (*Выймае фляшочку и пье горѣлку*).

Федоровичъ (*про себе*). Найно я собѣ лыкну, то и лекша буде справа съ Галькою. (*Выймае фляшочку и пье*).

Атаназій (*про себе*). Добра! (*пье*).

Федоровичъ (*про себе*). Крѣпка! (*пье*).

Галька. Думаю и думаю и ніякъ не можу толку знайти, що оно то такого есть, для чого такъ довго его нема.

Атаназій (*про себе*). Вôдваги менѣ не стае, щобы здобутися на слово. Покôйный мôй батько Памфилій — дай ему Боже царство небесне! — звыкъ бувъ до мене говорити: „Мôй малый буцифале (такъ мене все называвъ) ты — каже — не будешь мати щастя до дѣвчатъ, бо ты родився пôдъ Бараномъ“. Нехай, я покажу, що неправду старый говоривъ.

Федоровичъ (*про себе*). Теперь уже досыть. Але можебы лучше було выявити уже Гальцѣ свою любовь. Хочъ се на отвертôмъ мѣсци не файно, але корысно (*пôдходячи*). Покôйна моя мамуня Варвара — дай Ѣй Боже царство небесне — говорила до мене: „Мое ты серденько! памятай, що зъ дѣвчатами треба бути осторожнымъ“. Треба отже еи слухати и бути осторожнымъ.

Атаназій. Е! що тамъ „Барана“ боятись, коли ходитъ о жѣнку. (*Пôдступае до Гальки, не бачивши, Федоровича. Федоровичъ такожь пôдступае и оба упадаютъ на колѣна передъ нею.*

Федоровичъ и Атаназій (*разомъ*) Галько, я тебе люблю.

Галька. Фе! горѣлка! (*утѣкае*).

Атаназій. Добре говоривъ менѣ батько Памфилій!

Федоровичъ. Добре менѣ говорила мати Варвара!

(*Атаназій побачивши передъ собою Федоровича, а Федоровичъ Атаназія, оба выдивилися на себе*).

Атаназій. А ты що тутъ робишь? Прусаку!

Федоровичъ. Те саме, що ты, дяче. (*Оба встаютъ*).

Атаназій. Я ничо.

Федоровичъ. И я ничо — або що!

Атаназій. Ничо.

Федоровичъ. Но то пасіръ. Але менѣ здаеся, що ты залицявся до моеи Гальки?

Атаназій. Або що? она твоя дитина?

Федоровичъ. Але я еи опѣкунъ, то годиться мене просити.

Атаназій. Чи такъ? то перепрашаю. (*Поважно*). Такъ батьку знайте, що я Гальку люблю и женитися съ нею хочу.

Федоровичъ. Не годится менѣ въ такôмъ случаю жартовати, такъ скажу тобѣ, що зъ того ничо не буде.

Атаназій. А то для чого?

Федоровичъ. Для того, що ты старый дла неи.

Атаназій. Ничого не шкодитъ, але крѣпкій на силахъ и серцю. Маю становиско, я дякъ, писарь, а давнѣйше бувъ я тутейшимъ професоромъ.

Федоровичъ. А знаемо, якимъ ты бувъ професоромъ.

Атаназій. Та вже лучшимъ вôдъ тыхъ новыхъ, що теперь учатъ. Чекай, покажу, що и я маю якусь силу! Нагнали мене т. е. хотѣвъ сказати, подяковавъ я за професорство, бо мало платили, але и теперѣшній професоръ не довго тутъ побуде. Нехай прійде до презенты, то я ему штуку покажу.

Федоровичъ. Вже правду сказавши, що тобѣ такой въ задъ ити передъ нимъ съ цѣлою твоєю мудростію.

Атаназій. Отъ менѣ инспекторъ! А кто научивъ цѣле село читати, писати и раховати, якъ не я?

Федоровичъ. За те самъ не научився ты раховати въ своихъ дѣлахъ. Треба на все бути вырахованымъ, якъ жидъ.

Атаназій. То може они тебе вже научили. Але не тобѣ мене учити!

Федоровичъ. Зо-варъ-ихъ-льебе; бо я тебе такой научу.

Атаназій. А се якъ?

Федоровичъ. Такъ, що твои забѣги коло Галѣ на ничь не прідадутся.

Атаназій. А се чому?

Федоровичъ. Бо я хочу съ нею оженитися и маю вôдъ матери пріобѣцяне слово.

Атаназій. Ты? Прецѣнь та стара палуба обѣцяла за мене вôддати дочку, наколи лишь Галя згодится.

Федоровичъ. Що не згодится, на те маешь вôдъ мене вояцке слово.

Атаназій. По що менѣ твого слова, коли я маю слово вôдъ матери.

Федоровичъ. Мати тутъ не рѣшае, а дочка и побачимо, за кимъ она буде.

Атаназій. Съ певностію за мною.

Федоровичъ. Несумнѣвно за мною и прошу не мѣшатися въ мои справы.

Атаназій. А я такожь прошу не псувати менѣ начатого дѣла.

Федоровичъ. Якъ бачу, то безъ сварки тутъ не обôйдеся. Я роблю дѣло по воянцки и убю тебе якъ котюгу!

Атаназій. Можна.

Федоровичъ. Що? ты еще насмѣхаешся зъ мене, дурный дяче? Та я тебе...

Атаназій. Не знати, кто зъ насъ мудрѣйшій, а кто дурнѣйшій.

СЦЕНА IV.

(*Федоровичъ, Атаназій и Ицко*).

Ицко. И вы мудрый панъ воякъ, и вы мудрый, панъ реентъ, но есть ктось вôдъ васъ ще мудрѣйшій.

Оба. Хто такій?

Ицко. Я — съ пржепрошѣньемъ — я, Ицко, котрого вы выбрали на сватъ до Галькесъ.

Федоровичъ (*тягне его на сторону*). А що — якъ тамъ тобѣ повелося?

Ицко. Гітъ!

Атаназій (*тягне его въ сторону*). А що, — говоривъ за мною? (*тягне его въ сторону*). Якъ же дѣло?

Ицко. Файнсъ (*по тихо до Атаназія*). А що за те дасьте?

Атаназій. Якъ оженюсь, то дамъ тобѣ зъ вѣна жѣночого одного барана.

Ицко. Обѣцянка ще не данка. (*До Федоровича въ сторону*). А вы що дасьте менѣ за трудъ?

Федоровичъ. Якъ Галька буде моею жѣнкою, то дôстану за нею вѣно, зъ котрого дамъ тобѣ пару гусятъ.

Ицко. На діръ а гешефтъ! Одинъ дамъ и другій дамъ, а колижъ те все буде? (*До Федоровича*). Зъ того ніцъ не буде.

Федоровичъ. А то для чого?

Ицко. Кохаймося якъ братъ, а рахуймося якъ жадъ. (*До Атаназія*). Зъ того ніцъ не буде.

Атаназій. А то для чого?

Ицко. Кохаймося якъ братъ, а рахуймося, якъ жидъ. Але то ніцъ, ходѣтъ панъ реентъ до мене на корцьма, тамъ поладимо справу. (*До Федоровича*). Хочете, щобы було гітъ, то ходѣтъ до мене на корцьма, то порахуемось.

Федоровичъ. Но — но, якось то буде, я прійду.

Ицко. А вы панъ реенцюфъ!?

Атаназій. Я тамъ у тебе буду (*про себе*). Треба вôдорватися, щобы зайти самому до Галѣ.

Федоровичъ. Якъ бы то вôдъ нихъ вôдтягнутися? Перескаджаютъ менѣ, якъ найскорше до Галѣ прлетѣти (*голосно*). Но радьте собѣ, я пôйду дальше на польованье (*вôдходитъ*).

Атаназій. А я иду до дому трохи переспатися (*вôдходитъ въ противну сторону*).

Ицко (*самъ*). Гітъ гешефтъ мітъ ді гоесъ. Одинъ баранъ, другій гуска, а Ксеня дала одна качки, дусъ а гешефтъ! Може ще щось бôльше уторгую (*вôдходитъ, спѣваючи*).

СЦЕНА V.

(*Ксеня и Галька*).

Ксеня. А я тобѣ говорю, дѣвчино, що будешь каятися. Федь вже певно не жіе, а тутъ трафляются тобѣ добрй женихи.

Галька. Ага добрй! Файнй менѣ женихи! такъ старй, та ще, кобы хочъ тверезй, а то запиваются якъ тоті...

Ксеня. Звычайно мущины, — они безъ горѣлки ничого не значатъ. Але за те якъ упьеся, то жѣнка все зъ нимъ робитъ, що хоче. Впрочѣмъ панъ Атаназій чоловѣкъ мудрый,— а Федоровичъ богатый. Выбирай одного зъ нихъ.

Галька. За никого не пôйду, хиба за одного Федя.

Ксеня. Пуста пѣсня моя дѣвко! я того и слухати не хочу! Або чуй, чи не бачишь ты, якъ всѣ дѣвчата въ селѣ зъ тебе высмѣваются, що ты такъ за покôйнымъ пропадаешь!

Галька. Они смѣются для того, що о мене стараются старй женихи.

Ксеня. А молодй утѣкаютъ.

Галька. Е, що мене хлопцѣ та дѣвчата обходятъ.

Ксеня. Отъ що! красно ты говоришь! А знаешь, що оно буде, коли кого на зубы возьмутъ!.. Та що зъ того и доброго, колибы Федь съ тобою оженився?..Вôнъ не мае ничо, ты мало маешь, такъ и бѣда для васъ. А то, коли пôйдешь за Атаназія, то вôнъ тебе убере красно и якъ сама попадя мешь ходити.

СЦЕНА VI.

(*Тіи и Атаназій*).

Атаназій. Не лишь якъ попадя, але якъ яка цвяхована панѣ зъ мѣста.

Галька. Я проста дѣвчина, та и хочу жити въ тôмъ станѣ, въ якôмъ я родилася, а вы шукайте собѣ яку панночку въ мѣстѣ.

Атаназій. Такъ ты вôдкидаешь мене, бо тобѣ сподобався лучше той воякъ Федоровичъ.

Галька. Обохъ васъ рôвно люблю, такъ люблю, що за жадного зъ васъ замужь не пôйду.

Атаназій. А се чому?

Галька. Бо вы оба пяницѣ.

Атаназій. Не вадитъ! се до жениханя ничо не мае.

Ксеня. Та я ѣй и сама то говорю, але коли, бачите, дурна ялôвка, такъ за якимсь тамъ Федькомъ пропадае.

Атаназій. Федькомъ? ага, за тымъ, що то пôйшовъ на вôйну и тамъ его убили?

Галька. А вы зъ водки знаете, що его убили?

Атаназій. Я знаю все — и знаю также, що ты мене любишь, лишь встыдаешься то сказати передъ мною.

Галька. Овва! мала бы я чого встыдатися! Отъ встыдайтеся вы, що вамъ на жениханье зôбралося, коли вже маете одну жѣнку.

Атаназій. Где? котру? яку?

Галька. А горѣлку.

Атаназій. Ге! ге! ге!.. бодай ты здорова жартовала, та инакше гадала!

Галька. А скажѣтъ менѣ, чи вы дуже любите горѣлку?

Атаназій. О! горѣлка, то моя потѣшниця! она моя невôдступна содружниця!

Галька. Га, коли такъ, то я за васъ не можу пôйти. Я хочу мати за мужа чоловѣка тверезого, котрый бы мене любивъ и шанувавъ и николи горѣлки не пивъ. На-колибы вы були такимъ, я пôйшлабы за васъ.

Атаназій. Ты сказала слово, и оно сповнится.

Галька (*про себе*). Охъ менѣ лихо, що я учинила.

Ксеня. Теперь тобѣ уже не вôдговоритись. Далась слово, то додержишь его; а вы пане реентъ, спѣшѣтъ до панъ-отця и присягайте, а вôдтакъ сюда по дѣвку приходѣтъ.

Атаназій. Иду, спѣшу, а за пôвъ годины буду вже тутъ (*вôдходитъ*).

Ксеня. Теперь я спокôйна — все станеся якъ найлучше. Пôйду до вуйка Якова, та пораджуся съ нимъ где що о весѣлю, а ты иди до хаты, та жди мене (*вôдходитъ*).

Галька. Овва! сказала — та що, хибажь мене присилуютъ, коли не хочу! (*хоче вôдôйти, Федоровичъ заступае ѣй дорогу*).

СЦЕНА VII.

(*Федоровичъ и Галька*).

Федоровичъ. Гальтъ! анѣ зъ мѣсця! Зоваръ-іхъ льебе!

Галька. Пустѣтъ мене!

Федоровичъ. Не пущу, ажь менѣ дашь вôдповѣдь на те, що тобѣ скажу.

Галька. Та що таке?

Федоровичъ. Не знаю, якъ оно тобѣ до серця припаде, але на мое серце то булобы гараздъ. Ты знаешь, що я военный чоловѣкъ и заслуженый. Маю ордеръ, можу дôстати добре становиско, а навѣть можу бути гамсдинеромъ при канцеляріи, лишь одного менѣ до того недостае.

Галька. А то чого?

Федоровичъ. Жѣнки! жѣнки, для котрои бы я мôгъ жити и бути чоловѣкомъ. Отъ Галько, ты знаешь, що я тамъ до тебе маю потягъ — бо тобѣ уже певно говорили о тôмъ, — такъ будь моею жѣнкою.

Галька. Не можу.

Федоровичъ. А то зъ тебе жидъ невѣрный, такъ скоро вôдрѣзуе, бачь торгуешься. Але скажи будь ласка, для чого не можешь!

Галька. Бо вы любите пити горѣлку, а я хочу мати чоловѣка тверезого.

Федоровичъ. Але будешь мати зъ мене найтверезѣйшого мужа! Сейчасъ иду до панъ-отця и присягаю на тверезôсть.

Галька. Чи такъ?.. но то знайте, коли тее зробите, то я за васъ пôйду.

Федоровичъ. Я зроблю все по воянцки. Айнсъ, цвай, драй, тай буде по вôйнѣ, лишь съ тою рôжницею, що ты не такъ страшный ворогъ, зо-варъ-іхъ льебе.

Галька. Спѣшѣтъ же скоро, бо може буде за пôзно.

Федоровичъ. За пôвъ години буду уже тверезый чоловѣкъ.

Галька. А приходѣтъ сюда разомъ зъ паномъ Атаназіемъ, щобы бачивъ, що я за васъ иду замужъ, бо вôнъ щось гадавъ, але я волѣю васъ, бо вы чоловѣкъ великій, войсковый и заслуженый.

Федоровичъ. А такъ! такъ! зо-варъ-іхъ-льебе. Иду, бѣжу и скоро до тебе прилечу (*вôдходитъ*).

Галька. Здаеся, що я добре зробила,—за обохъ не пôйду, хочъ оба маютъ слово. Троха мама погнѣваются, посварятъ, тай и подобрѣютъ. Впрочѣмъ най дѣеся воля Божа! (*вôдходитъ до хаты; входятъ Ксеня и Якôвъ*).

СЦЕНА VIII.

(*Ксеня, Якôвъ*).

Яковъ. Та яка тамъ журба! Ты мати, такъ ты рѣшаешь, а дѣвка мруситъ пôддатися. Тажь она уже не дуже и молоденька и немае чого ждати, а сромъ бувъ бы, еслибы посивѣла дѣвкою, то погана справа!

Ксеня. О не малабы я потѣхи, еслибы моя дитина дѣвкою посивѣла! А що бѣда, то той Федь, котрого постригли въ вояки.

Яковъ. Та где вôнъ? чому не дае вѣстки о собѣ? Я бы не бувъ противный, еслибы вôнъ оженився съ твоею дочкою, бо то молоде за молодымъ, и добра пара, а старый и молода, то не сходится. Але коли треба, то що робити?!..

Ксеня. Та и я такъ думаю. Хочь Атаназій старый, але богатый и розумный, а що любитъ Гальку, за то ручаю.

Яковъ. Чогожь бôльше потреба?

Ксеня. Отъ пôйди но брате до хаты, та розтолкуй дѣвцѣ, щобы, коли сваты прійдутъ, не збрыкалася.

Яковъ. Гараздъ, я пôйду и скажу ѣй на розумъ. Галька моторна и послушна дитина, такъ

думаю, она пôддасться. Се лишь бѣда, що она хороша, та шкода ей за старого; но щожь, коли, якъ кажешь сестричко, всѣ хлопцѣ вôдъ неи вôдступили, а лишь старû зôсталися. Ой кобы я не бувъ еи вуйко, самъ бы ся скусивъ на жениханье, але щожь, коли у мене есть жѣнка и дѣточки.

Ксеня. Пôйди будь ласка, въ хату, та дась радѣ толку.

Яковъ. Добре, ходѣмъ, будемъ разомъ говорити (*вôдходятъ*).

СЦЕНА IX.

(*Федь, одѣтый по жовнѣрски, входитъ, оглядаючися*).

Наконецъ знаходжуся зновь межи своими. Могу подивитися на мои рôднû горы, на мою батькôвску стрѣху, и повеселитися зô своими. О! якъ охочо я до васъ вертавъ!.. (*оглядаеся*). Для чогожь нема никого, щобы выбѣгъ на мою встрѣчу?.. Они думаютъ може, що я вже не жiю, що Федь забувъ про своихъ?... Та про когожь мавъ бы я думати? Родичѣвъ вже не маю, давно вже спочили въ могилѣ, а рôдня и прiятелѣ моеи молодости забули може о сиротинѣ! Туга за щастьемъ и неустанный зной змѣнили мене, и никто и не подумае, що я той самъ Федь. Серце мое радовалося, почувши шумъ нашого Черемоша и въ золотыхъ лучахъ купаючуся Чорну-Гору. Но якась сумна гадка овладѣла моимъ серцемъ, коли побачивъ село, де живе моя Галька. Отъ еи хатина; но якась невѣдома сила вздержуе мене въ неи вступити. Не знаю чому се такъ? Та и не маю никого поспытатися про мою Гальку!... О

Галю! чи побачу я тебе?... Чи пригорну ще тебе?.. О! если ты до другого належишь, або если вже не жіешь, такъ менѣ нема що бôльше робити (*входитъ Яковъ*).

СЦЕНА X.

Яковъ (*придивляєся*). Ба! ба! ба! (*протирае очи*) чи менѣ снится, чи то на явѣ?

Федь. Дядьку! знаходжу хочъ васъ!

Яковъ. Чи се ты Федь, чи твôй духъ?

Федь. Я цѣлѣсенький дядьку, съ тѣломъ и душею. Здоровî були дядьку (*обнимаются*). А скажѣтъ менѣ, зъ вôдки то вы теперь надôйшли?

Яковъ. Я — вôдъ Галѣ, — або що?

Федь. Такъ Галя здорова! ще не вôддана?

Яковъ. Та чогожь такъ скоро вôддавалабыся, коли она на тебе ждала!

Федь. Она ждала на мене?! Теперь я жію и могу назватися щасливымъ! Дадьку, ходѣтъ зô мною до неи, най съ нею привитаюся.

Яковъ. Пожди! Ходи перше привитатися до мене, а вôдтакъ пôйдешь до неи. Ты ще въ жовнѣрскôмъ убраню, такъ переберешся. А скажи менѣ, для чого ты такъ довго зôставався въ вôйску? Всѣ жовнѣры тутейшî уже давно до дому повернули.

Федь. Подивѣтся на мое лице. Сей шрамъ есть доказомъ, що я лежавъ хорый и лѣчився въ шпиталю.

Яковъ. Бѣдный! А ту уже зробили зъ тебе умерлого (*про себе*). Що теперь буде? Галя дала уже слово Атаназію. — Якъ то все скôнчится?

Федь. Правда, я трохи спôзнився, но за то буде бôльша радôсть для Галѣ, коли мене цѣлого и здорового побачитъ. Але що тутъ ждемо? Ходѣтъ, най одягнуся.

Яковъ. Ходи до мене, мôй дôмъ есть твоимъ; ты не маешь батька, такъ я твôй батько.

Федь. Дядьку! буду вамъ за ту опѣку во вѣки вдячный (*вôдходятъ*).

Завѣса.

Перемѣна декораціи; свѣтлиця въ хатѣ Ксенѣ.

СЦЕНА XI.

Ксеня и Галька, пôзнѣйше Ицко и Федоровичъ.

Ксеня. Ты чула, що говоривъ вуйко. Будьже розумна и не брыкай, коли вуйко прійде съ паномъ Атаназіемъ въ сваты.

Галька. Що вы зробите, того я не вôдкажусь, если инакше бути не може.

Федоровичъ (*за сценою*). Но иди-же напередъ, ты жидôвскій тумане!

Ицко (*за сценою*). Ну-ну ніте раптисъ! я вже иду.

Ксеня. А се кто такій? здается, що Федоровичъ и Ицко? Що за дѣло они до насъ маютъ?

(Ицко и Федоровичъ входятъ. Федоровичъ прилично одѣтый.

Ицко. Якъ ся маете панѣ Ксень? якъ ваше Галькесъ, чи здорове?

Федоровичъ (*штуркае его*). Говори такъ якъ я тебе научивъ!

Ицко (*тихо*). Заразъ (*голосно*). Панѣ Ксень! Вы менѣ говорили, що.. що вы маете дочка, котра называеся ему Галькесъ, и що та Галькесъ ему уже мужъ потреба.

Федоровичъ (*по тихо*). Не такъ прусаче, говори, якъ я тебе учивъ.

Ицко. (*тихо*). Що тамъ говори! я буду говоривъ якъ знавъ, щобы було лишь гітъ. А якъ ему буде съ тыми пара гусятъ?

Федоровичъ (*тихо*). Дай менѣ перше жѣнку, а гусята будутъ.

Ксеня. Що се таке пане Ицку? чи не въ сваты вы прійшли?

Ицко. Що тутъ богато говорити! робѣмъ скоро гешефтъ. Я прійшовъ въ сватъ до вашого Галькесъ.

Ксеня. А где-жь женихъ?

Ицко. Отъ ему женихъ, панъ Федоровичъ, воякъ съ ордеромъ. (*Федоровичъ кланяеся; Ицко по тихо до Ксенѣ*). Я вамъ раджу его взяти за зять, то добрый воякъ, а Галькесъ дала ему слово.

Ксеня. Що се таке Галько? чи ты собѣ кепкуешь зъ насъ и зъ людей?

Галька. Я на все охотно згоджуся, на що вы и вуйко звелите. Слова я ще никому не дала, но сказала лишь пану Федоровичу, що жадаю мати за мужа чоловѣка тверезого.

Федоровичъ. Я отже прійшовъ тутъ передъ тобою присягнути, що николи горѣлки пити не буду.

Ицко (*до Федоровича*). Вусъ зугстъ ді?

Федоровичъ. Теперь мовчи, коли я говорю.

Ицко (*про себе*). На діръ а гешефтъ! красна меиѣ історія! вôнъ не хоче вже пити моей горѣфка.

(*Стукъ въ дверь*).

Ксеня. А кто тамъ?

Яковъ (*за дверми*). Добрй люди. Коли ласка, то отворѣтъ, а нѣ, то пôйдемо гетъ!

Ксеня (*отвирає*). Прошу гостей до хаты! (*входитъ Яковъ и Атаназій хорошо одѣтый*).

СЦЕНА XII.

Попередніи, Яковъ и Атаназій.

Ицко (*про себе*). Ву сі дусъ?

Федоровичъ (*про себе*). Диви, и сей сюда лѣзе (*до Ицка*). Но кôнчай дѣло, бо буде за пôзно

Ксеня. Що-жь вы намъ скажете добрй люде?

Яковъ. Отъ! се дѣло таке: Народився намъ князь та шукає за своею княгинею. Мы отже шукали по всѣхъ усюдахъ, и ажь у васъ найшли.

Галька (*по тихо до Якова*). Що се вы робите вуйку?

Яковъ (*шепче ей щось до уха, потôмъ говоритъ голосно*). А ты дѣвко звивайся, и покажи щось придбала.

Галька (*весело*). Заразъ вуйку все буде (*Иде по ручники. приноситъ и завязує Якова и Ицка*

Ксеня. А хустка для князя? (*Галька приносить*).

Яковъ. А се що за люди?

Ксеня. Се таможь князѣ, они перше отъ васъ прійшли по княгиню.

Яковъ. Отъ се менѣ подобаеся! Ажь два князѣ, та оба гарнŷ, буде мати Галька въ чôмъ выбирати.

Галька. Я вже выбрала.

Ксеня. Такъ подавай хустку.

(*Федоровичъ и Атаназій выступаютъ и наставляютъ руки вôбпыхаючи одинъ другого*).

Федоровичъ. Я тутъ першій.

Атаназій. Я старшій князь.

Яковъ. Почекайте панове князѣ! якъ бачу, вы сами не скôнчите, а колотнѣ намъ не треба.

Федоровичъ (*до Гальки по тихо*). Выберай мене, бо Атаназій тебе не любитъ; вôнъ хотѣвъ лишь съ твоими баранами женитися.

Атаназій (*до Гальки по тихо*). Вяжи менѣ хустку, бо Федоровичъ тебе не любитъ, а любитъ лишь твои гусята.

Галька. Я знаю, що вы оба люди честнŷ.

Федоровичъ. Якъ лядштокъ вôдъ гвера.

Атаназій. Якъ протоколъ не записаный.

Галька. Но обохъ, бачите, трудно менѣ выбрати такъ на слѣпо. Вы знаете яке мое бажанье, и якого я хочу мужа мати.

Федоровичъ и Атаназій (*разомъ*) знаемъ!

Галька. Хочу мати за мужа чоловѣка тверезого, а не пяницю.

Федоровичъ и Атаназій (*упадаютъ на колѣна*). Присягаю, що вôдъ нынѣ не буду пити горѣлки.

Яковъ. Пождѣтъ, зробимо се инакше. Сестро! давай крестъ и запали двѣ свѣчки! (*Ксеня робитъ*).

Ицко (*про себе*). На діръ а шварцъ юръ! Вона менѣ и другого вôдбере, а мои горѣфки скисне.

Яковъ. Одинъ зъ васъ може бути женихомъ, наколи тутъ передъ крестомъ присягнете пôсля церемоніи.

Ицко. На що оба! Нехай лишь тотъ присягне, що буде женитися на Галькесъ добро.

Федоровичъ. Я присягаю! (*пôдноситъ руку до присяги*).

Атаназій. И я присягаю! (*пôдноситъ руку бо присяги*).

Яковъ. Заразъ, заразъ. Галько, бѣгай до сусѣдôвъ, щобы потрудились сюда прійти и були свѣдками сего сватаня.

Галька. Добре вуйко. (*Вôдбѣгае съ хусткою*).

Яковъ. Поки они надôйдутъ, вы присягайте, а вôдтакъ слѣдуе выбôръ князя-жениха. Говорѣтъ за мною.

Федоровичъ и Атаназій (*говорятъ за Яковомъ*: „Я Иванъ (Атаназій) присягаю Всемогущому Богу во Тройци единому, що зрѣкаюся вôдъ нынѣ уживаня всякихъ горячихъ и острыхъ напиткôвъ и обѣцяю все бути тверезымъ. Такъ ми допоможи Господи Боже и всѣ святіи".

Яковъ. Дѣло окôнчене.

Ицкô (*про себе*). По що мене тутъ? Я стративъ двохъ добрыхъ кундсманôвъ. Почекаю ще на баранъ або гусятъ.

Яковъ. Теперь наступае выбôръ князя жениха (*иде до дверей и кличе*): Галю! ходиже скоро и выбирай!

СЦЕНА XIII.

Всѣ.

Галька (*приводитъ Федька, котрый мае хустку*). Я вже выбрала. Отсе мôй женихъ!

Всѣ. Федь?!

Ицко. На дірѣ а гешефтъ! вже по моихъ баранъ и гусятъ!

Федь. Мати благослови!

Ксеня. Та якже се такъ?

Яковъ. Благослови дѣточки и нехай жіютъ здорови! Федь не есть сирота, бо пріймаю его за свого и даю ему кавалокъ грунту на газдôвство.

Ксеня. Коли ты брате такъ желаешь, нехай такъ буде (*благословитъ*).

Федоровичъ и Атаназій (*разомъ*) А я тутъ по що? на що я присягавъ?...

Яковъ. Вы присягали, щобы бути честными людьми, а не пяницями. Женихання нехайся вамъ не захочуе, бо маете уже жѣнку, се есть: ваше житье христіяньске, тверезе и похвальне. А коли хочете, щобы я вамъ сказавъ правду, то и скажу: Вы не любили Гальку, лишь еи майно и

съ нимъ вы думали оженитись щобы було за що пити и розпустовати, и весь добутокъ до Ицка-свата заносити.

Ицко. Гешедігтъ зойлстъ ді верденъ.

Яковъ. И знайте и те, що де два бются, тамъ третій корыстае.

Ицко. Нѣ, не такъ! третій не мѣшаесь (*про себе — до публики*). Вусъ зугтъ іръ ауфъ дусъ? и баранъ не дôставъ и гуски не зъѣвъ, ще стративъ тыхъ двохъ гоесъ, що найбôльше менѣ давали торговати! (*голосно*). Якъ бачу, я тутъ вже непотребный. Бувайте здоровî, а присылайте до мене по горѣфки на весѣлье (*вôдходитъ*).

Яковъ. Напивбыся ты самъ горячои смолы.

Федоровичъ (*про себе*). Ажь теперь я пôзнаю, що Памфилій правду говоривъ, що баранъ не мае щастя до дѣвчатъ (*голосно*). Пожди, Ицку! маемъ съ собою рахунокъ за твою пораду до жениханя! Зо варъ·іхъ-льебе, покажу я тобѣ, що то значитъ зъ воякомъ шпасовати (*хоче ити*).

Атаназій (*про себе*). Добре менѣ говорила мати Варвара, а я еи не слухавъ и не бувъ осторожнымъ съ дѣвчатами. (*Голосно*). Пожди товаришу! оба пôйдемъ до того шахрая та зложимось ему на подяку, щобы на другій разъ двохъ зъ одною не женихавъ.

Яковъ. Та щобы не брався не до свого дѣла и насъ не обшахровувавъ, бо мы бѣднî люди.

Галька. За те покарайте, но не забудьте ему и подяковати, що васъ привѣвъ на добру дорогу и зробивъ зъ васъ тверезыхъ людей.

Федоровичъ (*дивится на ню зъ укоса*). Та хиба се уже тобѣ подякуватибы треба, зо-варъ-іхъ-льебе!

Атаназій (*про себе*). И јорѣлки вже менѣ не бачити и жѣнки не мати! Чому я не слухавъ матери Варвары?

Федь. А прошу васъ не забути, та прійти на весѣлье.

Атаназій. Не треба намъ уже весѣля, досыть намъ уже нынѣшного сватаня, котрого не позабудемъ. Бувайте здоровî! (*вôдходитъ*).

Федоровичъ (*дивится на Федя*). Охъ! колибъ я бувъ твоимъ капралемъ — зо-варъ-іхъ-льебе, рехтсъ умъ, маршъ! (*вôдходитъ*).

Федь и Галька (*смѣются*). Ха, ха, ха!

Яковъ. Не смѣйтеся дѣти зъ тыхъ людей, а жалуйте, що такъ легкодушно ишли въ пропасть, запродаючись горѣлцѣ. А тямте собѣ також, що жида зъ далека обходити треба, бо вôнъ наставляе на насъ злобнî сѣти. Вôнъ головою думае, но рукъ не прикладае. Вôнъ не працюе якъ мы; зъ его чола не ліеся кровавый пôтъ якъ нашого; — а вабитъ такъ своею јорѣлкою до себе, та все майно наше забирае. Горѣлка, то наша пропасть, лишь тверезôсть насъ избавити може вôдъ нужды! Тверезôсть насъ спасе!... Щастливî громады, де тверезôсть загостила и на вѣки замешкала!

Конецъ.



Приказки и монольоги
для народныхъ сценъ.

Написавъ: *Я. Березскій.*

УРЯДНИКЪ.

Лежитъ собѣ въ ровѣ, чесный Проць пяниця,
Близъ него двѣ фляшки, а въ нихъ горѣлиця,
Котру днесь въ коршмонцѣ, на боргъ взявъ вôдъ
жида
(— Щобь, якъ вôнъ самъ каже, жадная сновида,
Его не чѣпалась, де навхрестъ дорога,
Але щобъ му було, якъ за двермі въ Бога).
Лежитъ вôнъ у ровѣ; чуе чужѝ кроки,
Що идутъ до него, гдесь ажь зъ-за толоки,
Однакъ не зважае, що дѣесь навколо,
Ему такъ лежати добре и весело;
Але хочесь спати; замыкае очи...
Въ тôмъ ктось тамъ до него таке щось торкоче:
—„Скажи менѣ Процю, чимъ ся занимаешь?"
—„Я е панъ урядникъ!—Ты того не знаешь?"
—„А где?—У громадѣ?—Чи за вôйта може?"
—„Е що тамъ за вôйта, ты знай се, небоже,

Я е грубопаломъ у нашого свата,
У пана „застемпцы“ Ицка Пархеяблята“.
24/5 1921.

ЧОГО ПЛАЧЕ?

— „Чогожъ хлопче такъ кричишь,
Изъ цѣлои силы?“
— „Та чого? — Та лишь тому,
Що мя мама били!“
— „А за щожъ они тебе
Мусѣли карати?“
— „Та за то, що я кричавъ,
Якъ они йшли спати!“
24/5 1921.

ИСТОРІЯ ПІЯКА.

Братіе, пріиде Микита, иже отъ Хруньова, во корчму Юдейскую и возопи гласомъ веліимъ рече: Срулю, Срулю, глаголю тебѣ, дай водки, да ожвлю сердце свое и просвѣщу умъ. И бысть, якоже глаголя: Сруль воставъ отъ ложа своего и иде во вторую комнату, принесе водку и уготова пиръ другу и рабу своему Микитѣ. Сей же піяше чашу за чашею, прекрати умъ свой, не вѣдаше, что дѣлаетъ. Нача пѣти свое пѣніе гласомъ веліимъ; Сруль слышаще сія гнѣвашеся и хотя его изгонити отъ дома своего. Но сей, си есть Микита, положишася подъ сѣдалище, сладкимъ сномъ усне. И во снѣ звися ему жена его, грядущая во слѣдъ по нему, изъ кочергою во руцѣхъ. Онъ же

преклонь главу предъ нею, глагола (во снѣ): „Жено возлюбленная, по что ты имаше во руцѣхъ кочергу?“ Она же отвѣща ему: „Да убю тебе!“ Микита вѣдаше, яко чаяніе помощи недогодно есть, отбѣжа отъ нея и укрыся во страсѣ веліи подъ ложе Сруля. Но жена пояше кочергу, якоже воинъ мечъ или инное оружіе, нача благословить его нею. И егда то явися ему во снѣ, онъ нача горько плакати и глаголати: „По что біеши; азъ не пойду больше во корчму“. Пытающуся Срулю, что тебѣ, отвѣща все, еже во снѣ явися. Сруль же льстивымъ словомъ успокоиша его, потомъ же изгнаша отъ дома своего, си есть отъ корчмы. Бысть то уже вельми рано: пять часовъ. И воставъ Микита и рече ко Срулю: „Глаголю тебѣ, днесь уже во послѣдній разъ быхъ азъ у тебе, и также никтоже тебѣ, глаголю, не будетъ смиренъ, якоже азъ.“ И иде дорогой во домъ свой, ко своей женѣ. Вныдоша, скрыся подъ печь, да жена не видитъ, откуду онъ пришедъ. Сидяще со страхомъ, видѣ, яко жена готова себѣ снѣданье и мила вонь разпространися повсюду. И егда бѣ овое уготовано, выйде зъ подъ печи Микита, паде на колѣнѣ предъ женою, глаголаше: „Жено, жено, глаголю тебѣ, дай что устнамъ моимъ, да ядятъ.“ Она же нѣчесоже отвѣщаваше, взя кочергу во руцѣ свои и (якоже во снѣ) нача Микиту бить нею, глаголаше: „Се будетъ тебѣ въ науку, да не идежи больше во корчму ко Срулю и да не піеши водки“. Глаголаше сія, удари Микиту по главѣ кочергою и зломиша ю. Тогда жена еще мѣтлою нача кропити его по главѣ, рудѣхъ и но-

зѣхъ. И розсердися Микита вельми, earnemъ топоръ въ руцѣ свои, udари нимъ о главу жены своея и убы ю. Самъ иде во винницу и зъ печали на сухомъ древѣ удавися.

8/6 1921.

ПРАВДОМОВНЫЙ.

— „Коли правду ты говоришь,
Скажи менѣ вѣрный друже?
Бо я чувъ (такъ люде кажутъ),
Що ты всегда брешешь дуже!"

— „Не говори такихъ „пльотокъ"
Бо не можу того знести;
Тôлько въ той часъ я все брешу,
Коли кажу слово чести!"

„А якъ: „бôгме" — кому скажу
Чи въ радости, чи то въ горю,
То: — даю ти слово чести,
Що правду тодѣ говорю!"

23/8 1921.

НЕХАЙ ПРІЙДЕ ДО ХАТЫ.

У одной глухой панѣ була служниця. На Воскресеніе (Великдень) якъ звычайно рано, вже по богослуженю, вернула служниця зъ церкви и вступивши до хаты, каже:

— „Христосъ воскресъ" — прошу панѣ!

Панѣ однакъ, думаючи, що та каже, що хтось иде, вôдповѣла:

— „То попроси нехай прійде до хаты!“

ЯКЪ ВÔНЪ СЕ ЗРОБИВЪ?

Льокай нѣсъ пану свому въ двохъ склянкахъ чорну каву. Одна упала на землю и збилась. Панъ розсердився дуже тай почавъ лаяти:

„Ты дурню! якъ ты се зробивъ, що склянка выпала тобѣ на землю?“

— „Та ось такъ — прошу пана“, — сказавъ переляканый льокай, выпускаючи и другу склянку на землю.

18/10 1921.

СРУЛЬ И ИВАНЪ

Иванъ: Знаешь Срулю що?— вчера умеръ Петро Когутъ зъ Веприкова, маючи сто лѣтъ. То проживъ собѣ небôщикъ!

Сруль: Ни... ни... Вусъ истъ? Якъ бы мое дѣдъ еще и теперь жило, то мало бы ажь сто сорокъ лѣтъ.



„Народна Библіотека“

подъ редакціею

В. М. БРОДЫ.

Выходитъ неперіодичными выпусками.

До теперь вышли:

Ч 1. **Въ той самой хатѣ**, три обр. зъ житя народа, спѣвами.

Ч. 2—3. **Лемковскій спѣванникъ**, въ 2. выпускахъ.

Ч. 4. **Ночь передъ Новымъ Рокомъ** (Маланкинъ вечер 3 сценичны картинки.

Ч. 5. **Панасова Настуня**, оповѣданье зъ войны.

Ч. 6. **Вертепъ**, сцен. образокъ для колядниковъ.

Ч. 7. **Щедровки.**

Ч. 8—10. **„Страхопудъ“**, Календарь сатирично-гумор стичный на 1922 р.

Ч. 11. **Манекинъ**, комедія въ 1 актѣ Недолева.

Ч. 12. **Легенды о Христѣ**, зобраnѣ зъ устъ народа.

Ч. 13—14 **Наши думы наши пѣснѣ.**

Ч. 15. **Знѣмченый Юрко**, комедія И. Наумовича.

Ч. 16. **Ицко Сватъ**, комедія въ 1 актѣ.

Кождый выпускъ — 50 Мп.

Головный складъ для Европы:

Гр. Ганупякъ, Львовъ, Куркова 10.

Для Америки:

B. M. Broda, 112, E. 7. Str. New York, N.

